

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 1 2 1 7 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Četrtek, 14. junij 2012 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese naliveo pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalo in ravnilo.

Kandidat dobi list za odgovore.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na list za odgovore).

Izpitna pola vsebuje 40 nalog izbirnega tipa. Vsak pravičen odgovor je vreden 1 točko.

Rešitve, ki jih pišete z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom, vpišujte **v izpitno polo** tako, da obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Sproti izpolnite še **list za odgovore**. Vsaka naloga ima samo **en** pravičen odgovor. Če se zmotite, jasno označite, kateri je pravičen. Naloge, pri katerih bo izbranih več odgovorov, in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 1 prazno.

Navodilo: Pri vsaki od naslednjih štiridesetih nalog je navedenih pet trditev, med katerimi je pravilna oziroma najpravilnejša samo ena. Z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom obkrožite črko pred trditvijo, ki je glede na vprašanje po vašem mnenju pravilna. Če boste obkrožili napačno, več kakor eno ali če ne obkrožite nobene, se šteje, da ste na vprašanje odgovorili napačno. Za vsako pravilno rešitev dobite 1 točko. Izbrano trditev označite enako tudi na priloženem (rdečem) listu za odgovore. Upoštevajte navodila za izpolnjevanje priloženega lista.

1. V tržnem gospodarstvu vsi tokovi potekajo kot dvojni tok. Protitok stvarnemu toku je
  - A potrošni tok.
  - B produkcijski tok.
  - C posojilni tok.
  - D kapitalski tok.
  - E denarni tok.

2. Predpogoj za nastanek blagovnega (menjalnega) gospodarstva je bila/o
  - A uporaba denarja kot menjalnega sredstva.
  - B proizvodnja gospodarskih celic, ki je presegala njihove lastne potrebe.
  - C delovanje pravosodnega sistema.
  - D odprava sužnjelastništva.
  - E odprava fevdalizma.

3. Anja celotno žepnino nameni za ogled filmskih predstav in telefoniranje s prijateljicami. Cena predstave znaša 4 EUR, cena minute telefoniranja pa 0,1 EUR. Njena žepnina znaša 40 EUR. Izračunajte, koliko minut lahko Anja do konca meseca še telefonira, če si je ta mesec ogledala že 6 filmskih predstav in telefonirala 100 minut, da ne bi presegla svoje proračunske omejitve.
  - A 400 minut.
  - B 260 minut.
  - C 160 minut.
  - D 100 minut.
  - E 60 minut.

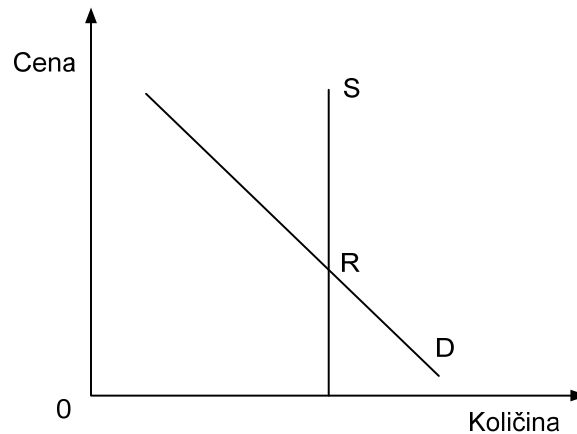
4. Maja bi rada kupila optimalno košarico dobrin z denarjem, ki ga ima na razpolago. Nujno potrebuje 5 enot dobrine A, katere cena je 12 evrov, zato se bo odločila, da pri ceni 6 evrov za dobrino B kupi

Količina	1	2	3	4	5
Mejna koristnost dobrine A	8	7	6	5	4
Mejna koristnost dobrine B	4	3	2	1	0

- A 1 enoto dobrine B.
B 2 enoti dobrine B.
C 3 enote dobrine B.
D 4 enote dobrine B.
E 5 enot dobrine B.
5. Smuči in smučarski čevlji so
- A substitutni dobrini.
B komplementarni dobrini.
C subjektivni dobrini.
D eksistenčni dobrini.
E intermediarni dobrini.
6. Podjetnik povečuje svoj kapital tako, da
- A del dobička ne porabi, ampak ga vloži v povečano proizvodnjo.
B ves dobiček porabi za lastne potrebe in tako povečuje gospodarsko rast.
C del dobička nameni v dobrodelne namene.
D zmanjša plače delavcem.
E ne plačuje računov dobaviteljem.
7. Delovna sredstva kot proizvodni dejavnik so
- A surovine, ki jih potrebujemo za proizvodnjo.
B polizdelki, ki jih potrebujemo za proizvodnjo.
C zemlja in druga rudna bogastva, ki jih potrebujemo za proizvodnjo.
D orodje in stroji, ki jih potrebujemo za proizvodnjo.
E delovna sila, ki jo potrebujemo za proizvodnjo.

8. Krivulja alternativnih možnosti proizvodnje je konkavna, ker
- A je količina žrtvovane količine dobrine B za povečanje količine proizvodnje dobrine A vedno enaka.
  - B je količina žrtvovane količine dobrine B za povečanje količine proizvodnje dobrine A vedno manjša.
  - C je količina žrtvovane količine dobrine B za povečanje količine proizvodnje dobrine A vedno večja.
  - D tehnološki napredek ponavadi spremeni obliko krivulje alternativnih možnosti.
  - E podjetniki niso naklonjeni tveganju.
9. Temeljno načelo gospodarnosti podjetja pravi, da je cilj podjetja
- A maksimirati proizvodnjo.
  - B minimirati stroške dela.
  - C maksimirati število zaposlenih.
  - D čim manj onesnaževati okolje.
  - E doseči določen učinek s čim manjšo porabo proizvodnih dejavnikov.
10. Ekonomija obsega je pojav, ko
- A stroški na enoto proizvoda s povečevanjem obsega proizvodnje naraščajo.
  - B se stroški na enoto proizvoda s povečevanjem obsega proizvodnje ne spreminjajo.
  - C stroški na enoto proizvoda s povečevanjem obsega proizvodnje padajo.
  - D se uvajajo v proizvodni proces novi, izpopolnjeni stroji.
  - E podjetje dosega maksimalen dobiček.
11. Povpraševanje se spreminja s spremembo okoliščin. Med subjektivne dejavnike povpraševanja uvrščamo
- A denarni dohodek potrošnika.
  - B zvišanje stopnje davka na dodano vrednost.
  - C spremembe v okusu potrošnikov.
  - D cene komplementarnih dobrin.
  - E cene substitutnih dobrin.

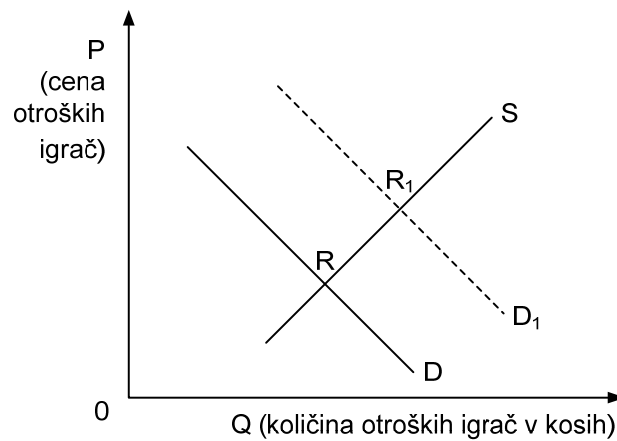
12. Slika nam prikazuje ponudbo in povpraševanje na trgu blaga A.

Glede na značilno obliko krivulje lahko sklepamo, da je blago A

- A nujno zdravilo.
- B kruh.
- C vstopnica za ogled nogometne tekme.
- D igrača.
- E motorno kolo.

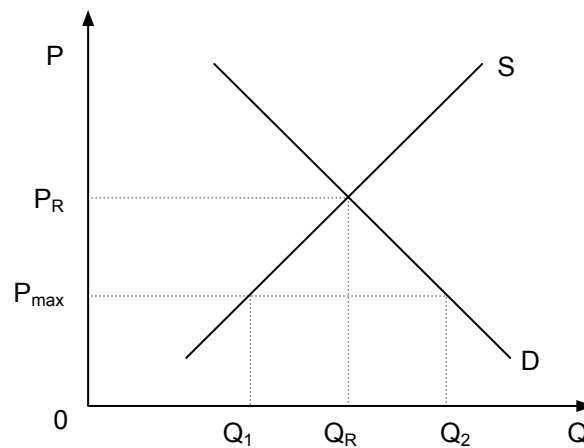
13. Slika prikazuje trg otroških igrač.

Premik krivulje iz D v D_1 je lahko posledica

- A znižanja plač delavcev v industriji otroških igrač.
- B znižanja carinskih stopenj na uvoz otroških igrač v Evropsko unijo.
- C znižanja realnih plač v gospodarstvu.
- D zvišanja cen otroških igrač.
- E bližajočih se novoletnih praznikov.

14. Slika prikazuje trg mleka. Ravnotežna cena blaga je P_R , ravnotežna količina je Q_R .

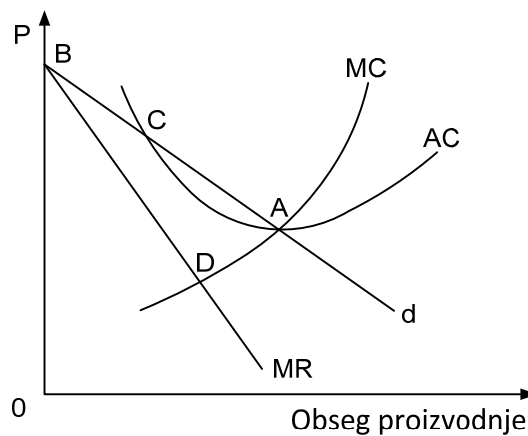
V želji, da bi država omogočila nakup mleka tudi najrevnejšim slojem prebivalcev, določi maksimalno ceno P_{MAX} . Država bo dosegla, da se bo ravnovesje vzpostavilo pri količini mleka Q_2 , če bo

- A znižala davke, ki jih plačujejo prebivalci pri nakupu mleka.
  - B subvencionirala proizvodnjo mleka.
  - C z uvedbo nižjih cen tudi za druga osnovna živila zvišala kupno moč prebivalcev.
  - D povečala transferna plačila prebivalcem.
  - E zvišala carine za mleko iz uvoza.
15. Prodajalec sladoleda ve, da pri ceni 1,00 EUR za kepico sladoleda proda v povprečju 240 kepic na dan. Izračunajte cenovno elastičnost povpraševanja po kepicah sladoleda pri tem prodajalcu, če zviša ceno kepice na 1,10 EUR in proda 210 kepic na dan.
- A -0,7
  - B -1
  - C -1,4
  - D 0,89
  - E 1,4
16. Smučarsko središče Snežne poljane je s tržno raziskavo ugotovilo, da znaša vrednost koeficienta dohodkovne elastičnosti povpraševanja po turističnih namestitvah v smučarskem središču 4,1. Če se dohodek povpraševalcev poveča za 10 %, se povpraševanje po turističnih namestitvah v smučarskem središču Snežne poljane
- A poveča za 0,41 %.
  - B poveča za 4,1 %.
  - C poveča za 41 %.
  - D zmanjša za 41%.
  - E zmanjša za 4,1 %.

17. Razmere na trgih različnih dobrin se razlikujejo, trgi pa se razlikujejo po tem, kakšna je konkurenca na posameznih trgih. Stopnjo konkurence določa več dejavnikov, med drugimi tudi število kupcev in prodajalcev.

Za monopolistično konkurenco je značilno, da je na trgu

- A veliko prodajalcev in malo kupcev.
  - B 5 do 8 precej močnih prodajalcev in veliko kupcev.
  - C samo en prodajalec in veliko kupcev.
  - D večje število prodajalcev, od katerih ima eno podjetje premoč na trgu in veliko kupcev.
  - E večje število sorazmerno majhnih kupcev in prodajalcev, vendar nima nihče več kakor 5 % trga.
18. Slika prikazuje trg z monopolno konkurenco.

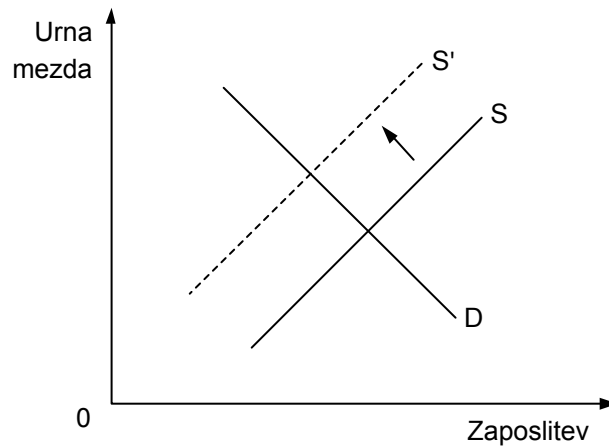
Monopolno ravnovesje se oblikuje v točki

- A A
  - B B
  - C C
  - D D
  - E Točka, v kateri se oblikuje monopolno ravnovesje, ni označena.
19. Na trgu električne energije se je konkurenca spremenila iz monopolne v popolno konkurenco. Posledica te spremembe sta naslednji spremembi cene in prodane količine:

	Cena se	Prodana količina se je
A	je znižala	povečala
B	je znižala	zmanjšala
C	je zvišala	zmanjšala
D	je zvišala	povečala
E	ni spremenila	povečala

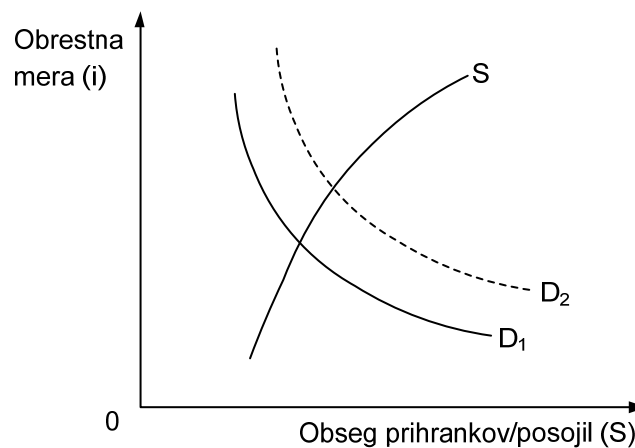

20. Slika prikazuje delovanje sindikatov. Sprememba na trgu delovne sile (premik krivulje S v S') je posledica

- A skrajšanja učne dobe.
- B podaljšanje učne dobe.
- C vzpodbujanja zaposlovanja tujih delavcev.
- D zahteve sindikatov po zvišanju minimalnih mezd.
- E stavke sindikalno organiziranih delavcev.

21. Slika prikazuje trg posojilnega kapitala.

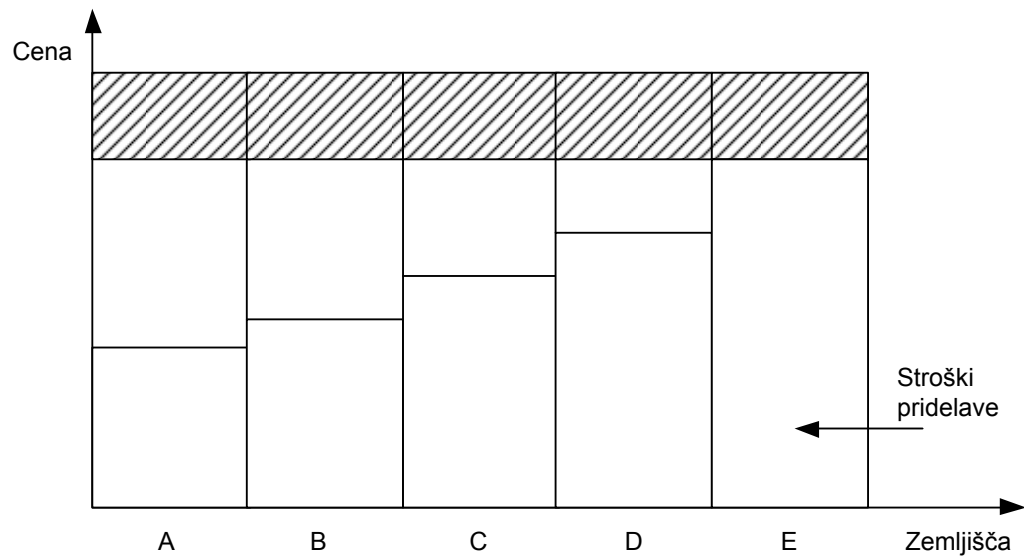

Krivulja povpraševanja po kapitalu se bo iz D_1 premaknila v D_2 , če

- A se poveča obrestna mera za izposojeni kapital.
- B se zvišajo nominalne plače potrošnikov.
- C centralna banka zviša stopnjo obveznih rezerv in tako poveča povpraševanje po denarju.
- D se poveča interes za posojila.
- E se zniža povprečna profitna mera podjetij.

22. Višja cena za kvadratni meter stanovanja v središču mesta izvira iz
- A tega, da so ta stanovanja običajno v lepših zgradbah v primerjavi s stanovanji v primestnih naseljih.
  - B višje cene zemljišč, ki jo je lastnik zemljišča moral plačati, preden je lahko zgradil stanovanja.
  - C višjih plač stanovalcev, saj se za stanovanja v mestnih središčih odločajo predvsem prebivalci z višjimi dohodki.
  - D višjih stroškov gradnje zaradi težjega dostopa do gradbišča.
  - E tega, da so stanovanja v mestnem središču zaradi dragih lokacij manjša kakor v primestnih naseljih.
23. Vir konjunktornega ekstradobička v podjetju je
- A v inovacijah, ki jih uvaja podjetnik.
  - B v znižanju proizvodnih stroškov podjetja.
  - C v monopolni tržni strukturi, ki omogoča podjetju prodajo po ceni, precej višji od stroškov.
  - D v velikem povpraševanju, zaradi katerega se cena zviša.
  - E v kartelnem dogovarjanju med podjetji, ki omogoča višje cene.
24. Žiga je zamujal na predavanja in ni upošteval prepovedi parkiranja pred fakulteto. Prometna policija mu je izročila položnico za plačilo kazni za nepravilno parkiranje v višini 40 EUR. Ko je Žiga plačal kazen za storjeni prekršek, je denar opravil funkcijo
- A merila vrednosti.
  - B menjalnega posrednika.
  - C plačilnega sredstva.
  - D hranilca vrednosti.
  - E svetovnega denarja.

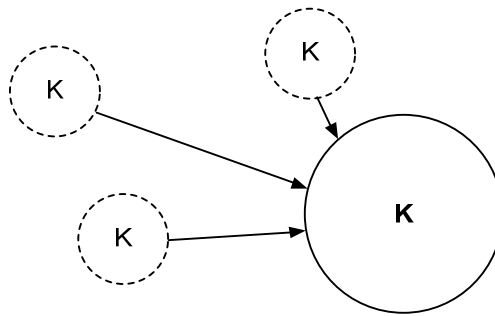
25. Slika prikazuje stroške pridelave kilograma krompirja, višino absolutne rente in višino diferencialne rente na zemljiščih A, B, C, D in E, kjer je zemljišče A najbolj, zemljišče E pa najmanj rodovitno.

Črtkano označeni pravokotniki prikazujejo

- A absolutno rento.
  - B diferencialno rento.
  - C proizvodne stroške.
  - D absolutno in diferencialno rento.
  - E ceno krompirja.
26. Med notranje vire financiranja podjetij uvrščamo
- A akumulacijo.
  - B blagovna posojila.
  - C bančna posojila.
  - D finančne vloške države.
  - E pridobivanje kapitala na trgu kapitala.

27. Na sliki je prikazana ena od oblik večanja kapitala.

Slika prikazuje proces

- A koncentracije kapitala.
  - B centralizacije kapitala.
  - C nastanek regionalne ekonomske integracije.
  - D oblikovanje finančnega kapitala.
  - E izvoz kapitala v drugo državo.
28. Kriza države blaginje je posledica
- A krčenja države blaginje na raven, ki si jo država lahko privošči.
  - B privatizacije javnega sektorja.
  - C sposobnosti posameznikov, da sami poskrbijo za svojo blaginjo.
  - D prevelikega obsega zasebne lastnine.
  - E pretiranega povečanja davčne obremenitve podjetij in prebivalstva.
29. Podjetje, ki ima več kakor 40 % trga in nima resnega tekmeca, je
- A monopolistično podjetje.
  - B dominantno podjetje.
  - C čvrst oligopol.
  - D korporacija.
  - E transnacionalna korporacija.

30. V nekaterih gospodarstvih poskuša država okrepiti nacionalni kapital za nastop na svetovnem trgu. To dosega
- A z državnim uravnavanjem gospodarskega razvoja in ciklov.
  - B z oblikovanjem državne lastnine.
  - C s protekcionistično politiko varovanja domače industrije.
  - D z državnim planiranjem.
  - E z ustreznim sistemom prerazdelitve dohodka.
31. Delniška lastnina omogoča razpršitev tveganja vlagateljev zato, ker
- A ima posamezna delnica nizko nominalno vrednost in tako malo tvegajo.
  - B upravljajo delniško družbo menedžerji, ki so strokovnjaki.
  - C tvegajo tudi drugi solastniki.
  - D lahko kupijo prednostne delnice.
  - E lahko razporedijo svoj kapital v več podjetij.
32. Hilferding je v svojem delu Finančni kapital navedel kot eno od ovir za selitev kapitala v donosnejše panoge
- A zvišanje davka na dobiček v konjunktornih panogah.
  - B povečano tveganje, saj nova velika podjetja s svojo ponudbo vplivajo na padec cen.
  - C nacionalizacijo uspešnih podjetij v času krize in prepoved preseljevanja kapitala.
  - D skrajšanje obrata kapitala, ker oprema hitreje zastara.
  - E zmanjšano tveganje, ker prevladuje nepopolna konkurenca.
33. V sektorski sestavi slovenskega bruto domačega proizvoda ima(jo) največji delež
- A storitvene dejavnosti.
  - B kmetijske dejavnosti.
  - C inovativne dejavnosti.
  - D trgovina.
  - E industrija.

34. Obkrožite pravilno trditev v zvezi s prebivalstvom:
- A Zaposleni in aktivno prebivalstvo sta izraza za isto skupino prebivalcev v neki državi.
  - B Redni študentje, ki ne iščejo zaposlitve, so brezposelni.
  - C Petra je po osemmesečnem iskanju nove zaposlitve začela delati na črno. Po metodi ILO se uvršča med brezposelne osebe.
  - D Stopnja brezposelnosti po metodi ILO je večja od stopnje registrirane brezposelnosti.
  - E Matej je kot štipendist podjetja Telekom, d.d., oseba z lastnimi dohodki.
35. Podatek, da je v državi Saliji stopnja naravne rasti prebivalstva 5 ‰, nam pove, da
- A se v državi Saliji na vsakih 1000 prebivalcev število prebivalcev zmanjša za 5.
  - B je bilo v državi Saliji na 1000 prebivalcev 5 rojstev več kakor smrti.
  - C je bilo v državi Saliji na 100 prebivalcev 5 rojstev več kakor smrti.
  - D je v državi Saliji na 1000 prebivalcev umrlo 5 ljudi več, kolikor se jih je rodilo.
  - E se je v državi Saliji na 1000 prebivalcev rodilo 5 otrok.
36. V preglednici so navedeni podatki o nominalnem BDP v neki državi v letih 2009 in 2010 ter nominalna in realna rast BDP v teh dveh letih.

Leto	Nominalni BDP (v EUR)	Rast nominalnega BDP (v ‰)	Rast realnega BDP (v ‰)
2009	21.450	11,9	3,2
2010	23.540	9,7	2,0

V letu 2010 so se cene življenjskih potrebščin povečale za

- A 4,75 ‰
  - B 6,5 ‰
  - C 7,5 ‰
  - D 7,7 ‰
  - E 8,4 ‰
37. Če želi centralna banka pospešiti gospodarsko dejavnost, bo
- A zmanjšala emisijo primarnega denarja.
  - B prodala državne obveznice poslovnim bankam.
  - C zvišala eskontno stopnjo.
  - D zmanjšala stopnjo obvezne rezerve poslovnih bank.
  - E uvedla fiksni devizni tečaj.

38. Za vstop v Evropsko monetarno unijo (EMU) mora država izpolnjevati štiri kriterije. Fiskalna kriterija sta
- A javni dolg ne sme biti večji od 60 % BDP, primanjkljaj pa ne večji od 7 % BDP.
  - B javni dolg ne sme biti manjši od 60 % BDP, primanjkljaj pa ne večji od 3 % BDP.
  - C javni dolg ne sme biti večji od 60 % BDP, primanjkljaj pa ne manjši od 3 % BDP.
  - D javni dolg ne sme biti večji od 60 % BDP, primanjkljaj pa ne večji od 3 % BDP.
  - E javni dolg ne sme biti večji od 30 % BDP, primanjkljaj pa ne večji od 6 % BDP.
39. Plačilna bilanca je
- A letno poročilo vlade o izdatkih državnega proračuna.
  - B shema vseh plačil, ki gredo legalno prek državne meje v enem letu.
  - C prikaz uspeha poslovanja v podjetjih v enem letu.
  - D prikaz izvoza in uvoza blaga države v enem letu.
  - E vsota letnih bilanc vseh finančnih institucij v narodnem gospodarstvu.
40. S pokojninsko reformo je Slovenija vpeljala dva stebra pokojninskega zavarovanja. Drugi steber vključuje
- A obvezno pokojninsko zavarovanje.
  - B obvezno in prostovoljno pokojninsko zavarovanje.
  - C obvezno in prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.
  - D prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje.
  - E državno pokojninsko zavarovanje.

Prazna stran